

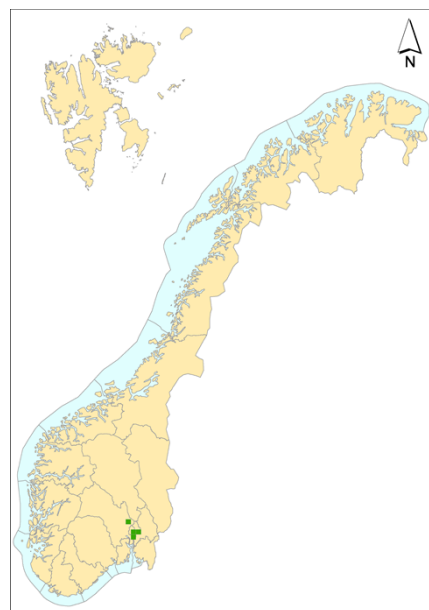
Beslutningsgrunnlag for dragehodeglansbille *Meligethes norvegicus* Easton, 1959

Bakgrunnsinformasjon

Dragehodeglansbille er en 2-3 mm stor glansbille (Nitidulidae) som bare livnærer seg på planten dragehode *Dracocephalum ruyschiana*. Billen legger egg og har larveutviklingen i blomstene til dragehode. Den har én generasjon per år og relativt lav spredningsevne. Billen finnes derfor kun der man finner vertsplanten. Dragehodeglansbille er mer varmekjær enn vertsplanten og følger ikke dragehode innover i landet. Den er bare påvist i Norge.

Dragehodeglansbille er knyttet til NiN-type åpen sterkt kalkrik grunnlendt lavmark (T2-8).

Arten er foreslått overført til slekten *Thymogethes*. Slektskapet med *Thymogethes abiens* er ikke helt avklart, men det er trolig snakk om to ulike arter.

Antall individer	0
Antall lokaliteter	~25
% europeisk bestand	100%
% verdens bestand	100%

Status

Arten har status sterkt truet (EN) i Norsk rødliste for arter 2015 (2010: sterkt truet (EN); 2006: sterkt truet (EN)).

Arten forekommer i kommunene Frogn (Lågøya), Oslo (øyene), Bærum (Fornebu, Kalvøya og Ostøya), Asker (Brønnøya, Spireodden), Hole (Vik med flere) og Ringerike (Haug med flere). Historisk har de viktigste lokalitetene vært i indre Oslofjord fordi de der har vært kjent lengst. Samtidig er dette trolig de lokalitetene med best klimatiske betingelser for arten. Lokalitetene i Frogn, Hole og Ringerike er nylig påvist.

Kartleggingsinnsatsen for denne arten har vært relativt god de siste årene, og det er lite trolig at man vil øke utbredelsen betydelig. De fleste randsone-lokaliteter av dragehode er undersøkt.

Påvirkningsfaktorer

Artsdatabankens liste over påvirkningsfaktorer er benyttet. Følgende påvirkningsfaktorer er viktige for arten:

	Påvirkningsfaktor	Utdypende beskrivelse	Tidsrom	Omfang	Styrke
Påvirkningsfaktor 1*	Opphørt/reduert drift > Slått/Beite/Andre	Hovedtrusselen mot arten er gjengroing av dragehodelokaliteter. Det skjer på alle lokaliteter, og bakenforliggende årsaker til gjengroing kan være flere; opphør beite, slått, fravær av ras	Pågående	Hele populasjonen påvirkes (> 90 %)	Rask reduksjon (> 20% over 10 år eller 3 generasjoner)
Påvirkningsfaktor 2*	Fremmede arter > Konkurrenter/Påvirker habitatet	På en rekke lokaliteter i indre Oslofjord konkurrerer fremmede arter ut vertsplanten. Dette kan være arter som syrin, kanadagullris, russesvalerot, gravbergknapp etc. De er både konkurrenter og påvirker habitatet.	Pågående	Majoriteten av populasjonen påvirkes (50-90%)	Rask reduksjon (> 20% over 10 år eller 3 generasjoner)
Påvirkningsfaktor 3	Boligbebyggelse/boligutbygging	Utbygging av hytter og hus er en reell trussel på enkelte lokaliteter, spesielt i pressområdene i indre Oslofjord.	Pågående	Minoriteten av populasjonen påvirkes (< 50 %)	Langsom, men signifikant, reduksjon (< 20% over 10 år)

					eller 3 generasjoner)
Påvirkningsfaktor 4	Turisme/rekreasjon (parker, idrettsanlegg, stier/løyper mm.)	Dette er først og fremst et problem på lokalitetene i indre Oslofjord, og kanskje hovedsakelig på øyene i Oslo kommune.	Pågående	Majoriteten av populasjonen påvirkes (50-90%)	Langsom, men signifikant, reduksjon (< 20% over 10 år eller 3 generasjoner)
Påvirkningsfaktor 5	Tråkk	Intensivt beite kunne tidligere være en trussel på enkelte lokaliteter, men er neppe aktuelt lenger.	Opphørt (kan inntreffe igjen)	Majoriteten av populasjonen påvirkes (50-90%)	Rask reduksjon (> 20% over 10 år eller 3 generasjoner)
Påvirkningsfaktor 6	Infrastruktur (veier, broer, flyplasser mm.)	Utbygging av infrastruktur var tidligere en direkte trussel mot enkelte lokaliteter. Etter at vertsplanten er prioritert er dette en mindre aktuell problemstilling.	Opphørt (kan inntreffe igjen)	Minoriteten av populasjonen påvirkes (< 50 %)	Rask reduksjon (> 20% over 10 år eller 3 generasjoner)
Påvirkningsfaktor 7	Industri/næringsutbygging	Utbygging av industri/næring var tidligere en direkte trussel mot enkelte lokaliteter. Etter at vertsplanten er prioritert er dette en mindre aktuell problemstilling.	Opphørt (kan inntreffe igjen)	Majoriteten av populasjonen påvirkes (50-90%)	Rask reduksjon (> 20% over 10 år eller 3 generasjoner)

*Påvirkningsfaktoren er ny i forhold til forrige rødlistevurdering.

Mål og nullalternativ

Målet for arten er å gå ned én rødlistekategori på Norsk rødliste for arter i 2035, noe som tilsvarer sårbar (VU). For å nå målet må følgende delmål oppfylles:

Mål for arten	Populasjonsegenskap	Målsetting per 2035 (hva må til)	Nullalternativ per 2035
Delmål 1	Kraftig fragmentering	Hindre kraftig fragmentering i utbredelseområde og forekomstareal ved å tilrettelegge for at arten kan spre seg til flere lokaliteter, >5 lokaliteter	Nedgangen i forekomstareal og antall lokaliteter fortsetter som gir vedvarende og økende fragmentering, <5 lokaliteter
Delmål 2	Nedgang i areal og kvalitet	Sikre relevante populasjoner av dragehode innenfor dragehodeglansbillens utbredelsesområde	Nedgangen i forekomstareal og antall lokaliteter fortsetter

Kunnskapshull

Innenfor utbredelsesområdet er det områder som ikke er kartlagt i detalj (for eksempel Ostøya i Bærum). Slektskapet til *Thymogethes abiens* bør avklares med molekylære og morfologiske analyser.

Tiltak

For å nå delmålene, vil følgende tiltak bidra i positiv retning. Tiltaket er beskrevet, og anslag for nåverdien av tiltakskostnader er angitt for perioden fra tiltakene antas igangsatt (2019) og fram til 2035.

Tiltak	Navn	Beskrivelse	Påvirkningsfaktor	Varighet av tiltak	Nåverdi av tiltakskostnad
Tiltak 1	Slått på høsten	Slått på høsten med lett manuelt utstyr er trolig det mest effektive. Ideelt sett med bærbart utstyr (ryddesag). Ved stor biomasse må den ryddede vegetasjonen fjernes. 10 forekomster årlig.	1	Årlig	kr 70 000

Tiltak 2	Selektiv lusing av fremmede arter	Selektiv lusing av fremmede arter, som syrin, kanadagullris, gravbergknapp, russesvalerot. Innsatsen må settes inn slik at man rydder den aktuelle arten før blomstringstiden. Dette må gjøres manuelt og skånsomt for dragehode. Alt fjernet materialet må samles inn i sekker og destrueres.	2	Årlig	kr 290 000
Tiltak 3	Tilrettelegging for nye habitater	Tre lokaliteter innenfor utbredelseområdet, men hvor arten ikke er påvist ryddes som beskrevet under tiltak 1.	1	Annet hvert år	kr 10 000
Tiltak 4	Fjerning av busker og trær	Større busker og trær som skygger på lokaliteten fjernes på vinteren, kanskje spesielt furu.	1	Annet hvert år	kr 90 000
Tiltak 5	Brenning	Brenning tidlig vår kan trolig ha en positiv effekt på vertsplanten og habitatet. Effekten på dragehodeglansbille er meget usikker.	1	Annet hvert år	kr 10 000
Tiltak 6	Overvåking	Alle tiltak bør følges av overvåking for å se effektene av tiltakene, eventuelt for å justere innsatsen.			-

Tiltaksanalyse – tiltakspakker

Blant mulige tiltak som er listet ovenfor, er det identifisert 2 tiltakspakker. Tiltakspakkene består av aktuelle tiltak som til sammen gjør at målet nås med minst 50% sikkerhet.

	Tiltak som inngår i pakken			Sannsynlighet for måloppnåelse	Kostnad
Tiltakspakke 1	Tiltak 1	Tiltak 2	Tiltak 3	95-100%	kr 370 000
Tiltakspakke 2	Tiltak 1	Tiltak 2		85-95%	kr 360 000

Samlet vurdering og anbefaling

Tiltakspakke 1 anbefales. Det er liten økonomisk forskjell mellom tiltakspakke 1 og 2. Anbefalingen er gitt basert på en rullering av 10 forekomster årlig. Siden dragehodeglansbille trolig har rundt 30 forekomster, kan man alternativt redusere antallet for årlig behandling, og heller strekke tiltakene ut i tid. Måloppnåelsene vil være den samme innen 2035.

Aktuelle virkemidler

For å utløse tiltakspakken er aktuelle virkemidler beskrevet i tabellen under aktuelle (se hoveddokument for beskrivelse av virkemidlene).

Nr	Virkemiddel	Tiltak	Beskrivelse	Bidrag til måloppnåelse
11.2.2	Prioritert art med økologisk funksjonsområde.	1	En prioritering vil beskytte alle forekomstene av arten, også hittil ukjente forekomster.	Hovedvirkemiddel. Virkemiddelet vil sikre alle individer og voksestedet. Sikre at nødvendige tiltak kan bli gjennomført.
11.6.1	Nml §21.	1,2	Myndighetene kan etter nml §21 på andres eiendom iverksette uttak for å beskytte naturlig forekommende arter og økosystemer.	Supplerende virkemiddel. Bestemmelsen gir hjemmel til uttak av trær/kratt som skjøtselstiltak på annens grunn. Mest aktuelt dersom uttaket har liten økonomisk konsekvens for grunneier.
12.1	Tilskuddsordning for trua arter og naturtyper	1,2	Tilskuddsordningen kan gi tilskudd til skjøtsel, restaurering og etablering.	Tilskuddsordninger kan benyttes, men antas å ha begrenset relevans.

12.2.2	Ny budsjettpost. Miljøforvaltningens driftsmidler.	1,2,3	Midler til skjøtsel og tilrettelegging for nye habitater.	Hovedvirkemiddel. Vurderes som svært sentralt for måloppnåelse.

Samlet vurdering og beskrivelse av virkemiddelpakke

Artens vertsplante er allerede prioritert art, og det er ikke påvirkningsfaktorer direkte rettet mot dragehodeglansbille som tilsier at å bruke virkemiddelet prioritert art for denne arten vil bidra ekstra til måloppnåelsen. Gjennomføring av foreslåtte tiltak vil med svært høy grad av sannsynlighet gjøre at målet nås. Det anbefales derfor at tiltakspakke 1 finansieres ved ny budsjettpost på miljøforvaltningens budsjett. Dette kan kombineres med bruk av tilskuddsposten for trua arter der det kommer relevante søknader. NML § 21 kan evt. komme til anvendelse dersom nødvendig.

Anbefalt virkemiddelpakke

Nr	Virkemiddel
11.6.1	NML §21
12.1	Tilskudd til trua arter
12.2.2	Ny budsjettpost. Miljøforvaltningens driftsmidler.

Sannsynlighet for måloppnåelse	95-100%

Kostnader	Kr. 370 000